

Un Diderot multimoral

Un Diderot multimoral

AUTOR: ERIC-EMMANUEL SCHMITT

Traducció: Esteve Miralles
Direcció: Joan Lluís Bozzo
Teatre Poliorama, 14 de març

En l'*Encyclopédie* de Denis Diderot i Jean le Rond d'Alembert es defineix la *moral* com la ciència que prescriu una conducta sàvia i els mitjans per conformar-hi les nostres accions. L'autor de l'entrada corresponent, el metge i filòsof Louis de Joaucourt, adverteix de seguida de les dificultats d'argumentar sobre aquest concepte, perquè les idees morals poden canviar en un mateix ésser humà o en persones diferents, són molt més complexes i incertes que les matemàtiques i estan subjectes a la volubilitat dels interessos humans. Com a constructe social, la moral depèn dels qui la dicten i varia amb el temps.

Tot això ve a tomb perquè *El lliberté* d'Eric-Emmanuel Schmitt parteix del supòsit fictici que Diderot va tenir molts problemes per redactar l'entrada dedicada a la moral de la seva Enciclopèdia. Vist l'incompliment de Rousseau, Diderot (Abel Folk) es veu obligat a escriure a cuïta-corrents aquesta entrada enciclopèdica, mentre manté un duel amorós i intel·lectual amb la voluptuosa i enigmàtica Madame Therbouche (Àngels Gonyalons). El pensament filosòfic diderotià, tan dubitatiu com canviant, entra en plena contradicció amb la seva vida quotidiana, marcada pels afers de faldilles.

Càndid i confiat, Diderot s'afanya a enginyar una multimoral portàtil, vàlida i convincent que intenta harmonitzar cor i ment, que arriba a distingir entre moralitat pública i privada i que no s'es-tà d'admetre'n la transgressió. La seva aposta per la moralitat a la carta no és

Àngels Gonyalons i Abel Folk

únicament una coartada filosòfica per a la seva irrefrenable concupiscència, sinó sobretot una proposta vital antidogmàtica i alliberadora. Sense gaire èxit, val a dir-ho, perquè els seus discursos estan plens de contradiccions i perquè les quatre dones del seu *entourage* (Therbouche, la seva dona, la seva filla i la filla del seu protector) li passen la mà per la cara i li guanyen la partida de les idees i dels sentiments. De presumpte seductor cínic es converteix en seduït enganyat.

Dirigida per Joan Lluís Bozzo, *El lliberté* és una comèdia filosòfica que, amb ironia i amenitat, combina les espurnejants disquisicions sobre l'art d'estimar i de viure, plenes de citacions i referències de mestres clàssics del pensament com ara Rousseau o Voltaire, amb les escenes amatòries d'embolicoques entre Diderot i les dones que l'envolten. Abel Folk i Àngels Gonyalons encarnen la parella protagonista amb naturalitat i eficàcia. Els seus diàlegs picants, ben

duts, treuen espurnes pertot arreu i fan esclatar en riures espontanis i sons al·lucinatius, del tot fascinades pel públic *striptease* de Folk. També llueixen els joves actors que els acompanyen, especialment Elena Tarrats en La jove d'Holbach.

L'acció d'*El lliberté* té lloc en un únic espai, un pavelló de caça d'un burgès ben situat on Diderot treballa i rep les seves amistançades i on guarda una prestigiosa col·lecció d'obres pictòriques. Bozzo n'ha fet un muntatge que procura donar el màxim protagonisme als duels dialèctics del filòsof il·lustrat amb les seves dones, que l'emmenen a replantejar-se en profunditat les conviccions espirituals, intel·lectuals i morals. Als espectadors d'avui, els arguments i les reflexions —d'una gran modernitat— que desgrana amb desimboltura *El lliberté* ens ajuden a relativitzar, amb la riàlia als llavis, les certeses innecessàries i els dogals de moralitats fòssils.